

על חירות וזהות

פסח הוא חג החירות והעצמאות של העם היהודי . הוא מסמל את תחילת המסע של העם שלנו, את נקודת הפתיחה שבה הפכנו מעבדים לבני חורין והתחלנו את המסע המשותף אל הארץ המובטחת. למסע הזה אין נקודת סיום, אבל יש הרבה ציוני דרך משמעותיים... מאז שבני ישראל עברו את הירדן ונכנסו לארץ בפעם הראשונה ובהמשך- כשקמה מדינת ישראל לפני 66 שנה . המסע הזה הוא לא רק מסע כרונולוגי, אלא בוודאי גם של גיבוש זהות. בכל דור ודור יש את המעגל שסביבו נסב הסיפור: לעתים, זה רק מסע של מאבק לקיום והישרדות, לפעמים של בנייה של רוח ודעת- ספרות ותרבות יהודית, ולפעמים של התיישבות ובנייה פיזית של מקום הקבע...

אנחנו חיים באחת התקופות המדהימות של העם היהודי במסע הזה שלו! יש לנו את החירות הפיזית ואיננו משועבדים (לפחות חיצונית...), יש לנו את הפנאי והאפשרות לפתח את האישי והציבורי- לכל תחום בחיים, באופן חופשי ולא מוכתב או מאוים, יש לנו עם - שרובו מזוהה ומזדהה עם הזהות היהודית שלו, והכי חשוב- יש לנו ריבונות על הארץ שלנו, יש בה חיים והרבה עשייה והתפתחות . זכרו, המוטו שלנו הוא- "להיות עם חופשי בארצנו", כשכל אחד מהמילים מעניק היבט מופלא בפאזל הזה של חיי העם היהודי בדור הזה .

בערב זה אני מרגישה חובה ללמוד על מהי חירות, ממי שחוה את הטעם של חירות רק לאחר שנאבק עליה

מובאים להלן שני ציטוטים של נתן שרנסקי, כיום יו"ר הסוכנות היהודית ובעבר אסיר ציון, שחוה שנים ארוכות של ישיבה בכלא ושליה בסיסית של חירותו האישית וניסיון של שוביו לשלול ממנו גם את הזהות העצמית ...

שרנסקי מספר על "ליל הסדר" שחגג לבדו בצינוק:

לא זכרתי את הטקסט של ההגדה אלא במעומעם, לא הייתה מצה וגם לא מרור, ולא הגדה לקרוא ממנה. הייתי היהודי היחיד שהשתתף בסדר, בעצם הייתי האדם היחיד בחדר. אבל כל זה לא הפריע לאורחי מבחוח, סיפרתי לשניים מעמיתיי האסירים את סיפור יציאת מצרים דרך חריץ קטן בצינוק שאליו הושלכתי, למרות שלא היו יהודים [הם] הזדהו עם המסר האוניברסלי של הסיפור .
הסיבה הייתה פשוטה. קבוצה מבודדת זאת של מתנגדי המשטר כבר טעמה את יכולתה של החירות לעצב מחדש את הפרט והבינה את הכוח הטמון בה: היכולת לשנות חברה שלמה. הם לא היו זקוקים לתזכורות. הרעיון שאומה של עבדים יכולה לזכות בחירות ולהביס את המעצמה החזקה ביותר בעולם, היה עבורנו לא אגדה עתיקה אלא אמת נצחית.

נתן שרנסקי, "כוחה של חירות", מתוך: מישאל ציון (עורך) הלילה הזה - הגדה ישראלית, ירושלים, הלילה הזה, תשס"ד, עמ' 158

לאחר שנגזר דינו להישלח לסיביר, קם שרנסקי ואמר לשופט:

אתה אדוני השופט חושב שהנך חופשי! אתה חושב כך כיוון שלאחר שייגמר המשפט תלך לביתך ואילו אני אהיה המשועבד, כיוון שאלך לכלא לזמן רב.
אך דע לך שמבין שנינו, אני הוא בן החורין האמיתי! אמנם גופי יהיה משועבד, אבל רוחי, היא תישאר חופשית, כיוון שארגיש שלא נכנעתי לגזרותיכם ונשארתי נאמן לאמונתי. אך לך השופט קבעו מראש מה לומר! גופך אמנם משוחרר, אבל אינך חופשי להכריע לפי אמונתך. רוחך משועבדת וזה חמור פי כמה.

נתן שרנסקי, "לא אירא רע", הוצאת ידיעות אחרונות 1989

©זכויות יוצרים שמורות למחבר